

**Конспект за Държавен изпит за ОКС „Бакалавър“ по Теология
от учебната 2024/2025 г.**

1. Богослужбни места и практики през патриархалната епоха (ок. 1750–1200г. пр.Хр.)

Литература:

Дамянова, Е. Култови съоръжения в Юдея след падането на Самария. – Сборник с материали от научна конференция с международно участие, посветена на 70-годишнината на проф. д-р протопр. Н. Шиваров. (Велико Търново 23–24 ноември 2001). Велико Търново, 2005, 110–116.

Пиперов, Б. Патриархалната епоха на човечеството според Библията. София, 1959.

Шиваров, протопр. Н. Библейска археология. София, 1992, 387–398.

<https://cloud.theo.uni-sofia.bg/index.php/s/ZJ2Eobnfc9PeZ6c>

2. Старият Завет като канон

Литература:

Марковски, Ив. Въведение в Свещеното Писание на Стария Завет. ч. I: Общо Въведение, София, 1932.

Из историята на библейския старозаветен канон. *Съст. Ивайло Найденов*, София, 2011.

Шиваров, протопр. Н. и Вълчанов, Сл. Вечното в двата библейски Завета. В.

Търново, 1994.

<https://cloud.theo.uni-sofia.bg/index.php/s/ZJ2Eobnfc9PeZ6c>

3.Понятие за глас и осмогласие

Литература:

Богоевъ, М. Учебникъ по Източно Църковно Пение. СИ, София, 1992.

Динев, П. Ръководство по съвременна византийска невмена нотация. София, 1964.

Сарафовъ, П. Ръководство за практическото и теоретическо изучаване на восточната църковна музика. Печатница на Петъръ Глушковъ, София, 1912.

4.Ислямът: доктринални характеристики и култова практика

Литература:

Тонева, К. Християнство и ислям: доктринално противоборство (Според Ерес 101-ва на св. Йоан Дамаскин). София, 2023, 33-65.

Кънев,З. Ислямът и мюсюлманската общност в България, София, 2022, с. 29-56.

5.Епохата на вселенските събори (IV – VIII в.)

Литература:

Поснов, М. История на Християнската църква, т. 2., София, 1993.

<https://www.scribd.com/document/518657056/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%A6%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B8-%D0%9C-%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2>

Малицки, П. История на Християнската църква, т. 2., София, 1994.

<https://www.scribd.com/document/740613067/%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%8A%D1%80-%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%BA%D0%B8-%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%9D%D0%B0-%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%A6%D1%8A%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0-%D0%A2%D0%BE%D0%BC-2>

Правила на Светата Православна Църква. т. 1 и т. 2, София, 2020.

Том 1 - <https://www.sveta-gora-zograph.com/books/Pravila-1/book.html>

Том – 2 <https://www.sveta-gora-zograph.com/books/Pravila-2/book.html>

6. История на тълкуването през Патристичния период (до VIII век)

Литература:

Шиваров, протопр. Н. Херменевтика на Стария Завет. София, 2005, и 2009.

Шиваров, протопр. Н. Йоан Екзарх като тълкувател на Св. Писание (Въз основа на неговия „Шестоднев“). – ГДА, Т. 15, 1965-66, 239-274.

Шиваров, протопр. Н. Старозаветни свидетелства за Христовото възкресение. – Във: Вечното в двата библейски завета. В. Търново, 1993, 229-231.

7. Химнографското творчество на Кирило-Методиевите ученици

Литература:

Попов, Г. Химнографското творчество на Кирило-Методиевите ученици. – Богословска мисъл, 6, 2001, № 1–4, 5–20.

Попов, Г. Химнография старобългарска през IX–X в. – В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 4. София, 2003, 400–414.

Йовчева, М. Златният век на старобългарската химнография. – В: Българският Златен век. Сборник в чест на цар Симеон Велики (893–927). Съст. Васил Гюзелев, Илия Г. Илиев и Кирил Ненов. Пловдив, 2015, 277–300.

8. Учредяване на Българската архиепископия през 870 г. (подготовка, признаване и утвърждаване)

Литература:

Събев, Т. Самостоятелна народностна църква в Средновековна България. София, СИ, 1987.

Златарски, В. История на Българската държава през Средните векове. Т. 2, София, 2007.

<http://www.promacedonia.org/vz1b/index.html>

Pavlov, P. More on the Archbishopric of St Methodius in Pannonia (The “Other” Bulgarian Church). – In: Der heilige Methodius, Bulgarien und Europa, Brill, Schöningh, 2023, 115–132.

<https://brill.com/edcollchap/book/9783657790159/BP000016.xml>

9. Св. Атанасий Велики: живот, съчинения, учение за Светата Троица и за обожението на човека в Христос

Литература:

Риболов, Св. Исус Христос – аскет или Спасител, София: УИ, 2015.

Флоровски, прот. Г. Източните отци на IV век, София: Тавор, 2000.

Коев, Т. Догматическите формулировки на Седемте вселенски събори, София: УИ, 2009.

10.Св. Григорий Палама. Учение за енергиите. Богословско

обосноваване на исихазма

Литература:

Петров, Д. За „духовното око” във византийското мистическо богословие. – Архив за средновековна философия и култура, Свитък VII (2001), 77-108.

Петров, Д. За „умната молитва” във византийското мистическо богословие. – Архив за средновековна философия и култура, Свитък IX (2003), 20-52.

Христов, Ив. Византийското богословие през XIV в. (Дискурсът за Божествените енергии). „Изток-Запад”, София, 2016.

11.Синоптическите евангелия

Литература:

Трайчев, Е. Синоптическият проблем в края на XX век. – ДК, № 1, 2001.

Гяуров, Хр. Записки по Въведение в Свещено Писание на Новия Завет. София, 1956.

Гяуров, Хр. Евангелски синопсис. София: Университетска печатница, 1946.

12.Православното учение за Светите Икони

Литература:

Тенекеджиев, Л. Православното учение за светите икони, София: УИ, 2016.

Риболов, Св. "Изкуство, творение, догмат в православната християнска традиция", Forum Theologicum Sardicense, 1 (2022), 7-30.

Св. Йоан Дамаскин. Точно изложение на православната вяра. Превод. А. Атанасов, т. 1-2, Изток-Запад, София, 2014-2019.

13.Божият образ и подобие у човека (Бит. 1:26-28, Мат. 5:48)

Литература:

Киров, Д. Въведение в християнската антропология. София, 1996, с. 28-36; 67-78.

Киров, Д. Измеренията на човека. София, 2005.

Серафим, архим. (Алексиев). Състоянието на човека до и след грехопадението от православно, римо-католическо и протестантско гледище. ГДА, 10/1962-63.

14.Състояние на Руската православна църква в периода 1917–1943 г.

Литература:

Снегаров, Ив. Кратка история на съвременните Православни църкви (Българска, Руска и Сръбска), т. 2. София, 1946.

Стефанов, П. История на Руската православна църква през XX век. Шумен, 1997.

Шайо, Кр. Православная церковь в странах восточной Европы XX век. Париж, 2009.

15.Първосвещеническата молитва на Иисус Христос

Литература:

Глубоковски, Н. Християнското съвършенство и Христос като Първосвещеник навеки по чина на Мелхиседека. Екзегетически анализ на Евр. гл. 6. – ГСУ БФ, Т. 12, 1934–1935, 106–155.

Димитров, Ив. Първосвещенството на Христа и задълженията на християните. Екзегетически анализ на Евр. 5 и 6 глави. – ГСУ БФ, Т. 9, 1931–1932,

49–88.

Гяуров, Хр. Евангелски синопсис. София: Университетска печатница, 1946.

16.Безсмъртие на човека

Литература:

Серафим, архим. (Алексиев). Беседи за живота след живота. Т. I-II. София, 1994 – 1995.

Серафим, йером. (Роуз). Душата след смъртта. В. Търново, 1996.

Сисоев, свещ. Д. Инструкции за безсмъртие. София, 2015.

17.Катакомбите в Рим – разположение, описание, изворови свидетелства, първи проучватели, богослужебни места

Литература:

Авксентий, архим. Литургика. Пловдив, 2005, с. 64 – 66.

Matilda Webb. The Churches and Catacombs of Early Christian Rome, A Comprehensive Guide. Sussex, 2002.

<https://archive.org/details/churchescatacomb0000webb>

Прот. Павел Матвеевский. Катакомбы. Москва, 2012.

https://azbyka.ru/otechnik/Pavel_Matveevskij/katakomby/

18.Енорийската дякония в Православната църква

Литература:

Янев, И. Пастирски грижи за младите хора в риск. Librum: София, 2021, с. 78-157.

Янев, И. Пастирското служение на св. Климент, архиепископ Охридски,

отразено в неговото проповедническо творчество (Към въпроса за енорийската дякония). -В: Свети Климент Охридски, пръв епископ на българския език, ред. Йовчева, Мария, УИ: София, 2020, с.75-83.

Янев, И. СПИН: Утвърждаване на любовта към ближния (Пастирска грижа за хора страдащи от СПИН/HIV). Богословска мисъл, т. XXII, бр.1, 2017, с.15-23.

<https://wp.me/p18wxv-8pw>

19. Принципът на съборността и неговото проявление в организацията на църковния живот

Литература:

Никодим, еп. (Милаш). Православно църковно право. София, 1904.

Поптодоров, протопр. Радко. Съборното начало в Църквата. София: Любомъдрие, 1995.

Йоан, Пергамски митр. (Зизиулас). Съборният институт – исторически, еклисиологични и канонични проблеми.

https://dveri.bg/component/com_content/Itemid,100522/catid,281/id,68977/view,article/

20. Анафорите от Византийското литургично семейство - сравнителен литургичен анализ

Литература:

Чифлянов, прот. Б. Литургика, Университетско издателство, София 1996.

Иванов (Кюмурджийски), дякон Ив. Евхаристията – *Mysterium fidei* – *Mysterium vitae* (литургично изследване на тайнството Евхаристия), Университетско издателство, София, 2020.

Иванов, дякон Ив. Литургия – традиция, литургия – наука, литургия – живот в българското богословие. В: Развитие на практическото и нравствено богословие в

България: традиции, проблеми, перспективи. Университетско издателство, София, 2012.

21.Подготовка и извори на проповедта

Литература:

Александров, А. Проповед, Проповедник, Слушатели. София, 2018.

Поптодоров, Т. Омилетика: Теория на проповедта. Т. 1. София, 2000.

22.Българският патриарх – условия и процедура за неговия избор и правомощия.

Литература:

Устав на Българската православна църква – Българска патриаршия, приет от VI Църковно-народен събор, публикуван в „Църковен вестник“, Извънреден брой, в сила от 09.01.2009 г.

Устав на Българската православна църква от 31. 12. 1950 г. (отменен 2009 г.).

Николчев, Д. Глава или предстоятел е Българският патриарх на православната ни църква. – Сборник научно-богословски изследвания в памет на академик професор протопр. д-р Стефан Цанков. София: Университетско издателство, 2014.

<https://wp.me/p18wxv-bjZ>